

**2
KNOW
HOW®**

HOEBOOK

Inspiratie en werkvormen voor
Online Lesgeven.

Vooraf.

Sinds maandag 16 maart zijn alle scholen gesloten. Voor de meeste scholen een enorme uitdaging. Technisch, organisatorisch en inhoudelijk. Sommige scholen waren de eerste week vooral druk met een inhaalslag op de technische kant. Andere scholen konden direct aan de slag met vragen als: hoe houd je met een klas van 30 contact, welke structuur geef je mee en hoe richt je een les online in?

Naast de nodige druk om in extreem korte tijd om te schakelen, brengt deze tijd ook creativiteit en vernieuwing op gang. Er ontstaan prachtige initiatieven, zoals gymdocenten van verschillende scholen die samen online bewegingsonderwijs verzorgen voor alle scholen waarbij zij zijn aangesloten. Docententeams die op basis van kwaliteiten de taken verdelen en een totaal nieuwe structuur voor hun onderwijs bedenken. Tegelijkertijd zien we - ook als ouders - dat het in plaats van meer samen ook nóg meer ieder voor zich kan worden. Docenten die allemaal hun eigen platform en kanalen gebruiken om met leerlingen te communiceren en in plaats van contactmomenten creëren vooral huiswerkopdrachten geven die zelfstandig uit boeken moeten worden gemaakt.

De omschakeling vraagt veel. Online lesgeven is voor bijna iedere docent nieuw. Naast het zelf vaardig worden met de techniek, vraagt deze situatie ook om een heel nieuw repertoire aan werkvormen waarmee je een groep bij de les houdt. Via dit HOEBOOK willen we een kleine bijdrage leveren aan het vormgeven van online onderwijs.

In dit HOEBOOK gaan we in op:

- Samenwerken en afspraken binnen het docententeam
- Een basisstructuur en contact voor online onderwijs
- Slim organiseren
- Online lesvoorbereiding
- Werkvormen voor actieve online lessen
- Drie voorbeelden van een online lesopbouw

Wij van 2KNOWHOW zijn experts in leren en veranderen. We zijn auteurs van onder andere twee Groot Werkvormenboeken. Al ruim twintig jaar begeleiden we organisaties bij vraagstukken op het gebied van leren en veranderen en ook nu doen we dat online. Wil je wat je leest in dit boekje een keer zelf zien en ervaren? Neem dan contact op met info@2knowhow.nl.

Ben je enthousiast over dit HOEBOOK? We stellen het op prijs als je anderen tipt om dit HOEBOOK of één van onze andere HOEBOOKs gratis te downloaden. We willen je vragen om dit bestand niet als pdf door te sturen. Via de site ontvangen we de mailadressen waardoor we iedereen die in dit thema geïnteresseerd is op de hoogte kunnen houden van nieuwe uitgaven. Voor ons een manier om te bouwen aan een community van mensen die zich bezig houden met het vak leren en ontwikkelen.

Dank alvast en veel leesplezier!

De trainers en coaches van 2KNOWHOW.

1

De basis van online onderwijs.

De meeste scholen werkten ook voor de coronacrisis al met online leersystemen. Denk bijvoorbeeld aan systemen als Magister, ELO en itslearning die gebruikt worden door veel middelbare scholen. In veel gevallen gebruikten scholen deze platforms vooral voor het opgeven van huiswerk en monitoren van cijfers en voortgang. Het daadwerkelijk verzorgen van het onderwijs vond tot twee weken geleden nog plaats via contacturen. In deze nieuwe situatie ligt er voor alle vormen van onderwijs, niet alleen regulier maar ook voor onderwijs in ziekenhuizen en in andere organisaties, de uitdaging om ook het feitelijke 'lesgeven' online vorm te geven.

In dit eerste hoofdstuk staan we stil bij wat dit vraagt van een school, sectie of docententeam. Want, als de techniek het eenmaal doet, dan gaat het ook om het maken van afspraken met collega's en natuurlijk ook om het uitbreiden van de skills en het repertoire van docenten om online lessen te maken en geven. Dit HOEBOOK is bedoeld als houvast voor het afspreken van een gezamenlijke basis én het bouwen van actieve online lessen.

Vraag 1. Hoe werken we als school of docententeam samen?

Via welk kanaal werken we als docententeam samen? Overleggen we via Teams of Zoom, mailen of bellen we en wanneer doen we dat? Het online werken vraagt nog meer duidelijkheid en structuur dan wellicht eerder afgesproken. Plan overlegmomenten in, spreek af wie voorzigt, wat je waar bespreekt en hoe je omgaat met mail en bellen om te voorkomen dat er ofwel geen contact is of teveel of dat alle mailboxen overstromen. Wil je tips voor het online overleggen en samenwerken? Download dan ons gratis HOEBOOK Online vergaderen met tips en werkvormen voor overleggen en samenwerken op afstand <https://2knowhow.nl/gratis-hoebook/>. Of zoek je hulp bij het coachen of begeleiden van je team in deze situatie? Kijk dan achter in dit HOEBOOK wat 2KNOWHOW daarin voor je kan betekenen.

Stap 2: Hoe gaat het met docenten in deze situatie?

Organiseer als schoolleider ook af en toe een moment van ontspanning en inspiratie voor je team. Van iedereen vraagt de nieuwe situatie veel. Sommige docenten geven vanuit huis les en hebben tegelijkertijd zelf ook nog meerdere jonge kinderen rondlopen, anderen voelen zich misschien onzeker of opgesloten en worstelen met het reguleren van hun eigen emoties in deze ongewone situatie. Plan momenten voor het team, bied hen een luisterend oor, organiseer het delen van tips en geef hen op verschillende manieren aandacht en waardering.

Stap 3. Welk kanaal gebruiken we richting leerlingen waarvoor?

Als ouders van middelbare scholieren ervaren we deze weken hoe lastig het voor sommige scholen is om duidelijkheid te geven. Elke docent kiest zijn eigen platform om huiswerk op te geven (de een via Magister de ander via Cum Laude of Google Classroom en weer een ander via de app of de mail). Voor iedereen die in een leerproces zit, of dat nu een jongere leerling is of een volwassen professional: duidelijkheid is fijn. Bepaal als school of docententeam via welk kanaal je welke informatie met leerlingen of studenten (en mogelijk ook met ouders) deelt. Geven we allemaal les via Teams of Zoom, zetten we huiswerk in Magister, zijn we in contact met leerlingen via de telefoon en app en informeren we ouders via de mail? Maak afspraken over de communicatiekanalen die je gaat gebruiken en informeer daarover alle betrokkenen.

Vraag 4. Hoeveel structuur en contact is nodig?

De situatie waarin we verkeren is nieuw en uitzonderlijk. Het wegval-
len van de dagelijkse routines maken dat gezinnen zoeken naar een
nieuw ritme van werken, school, bewegen en ontspannen. Hoe jon-
ger de leerling, hoe meer sturing en structuur hij nodig heeft, juist in
deze nieuwe situatie. Bedenk als team een structuur die past bij de
mate van zelfsturing van de klas. Bij het bedenken van een structuur
gaat het niet alleen om het rooster waarin online lessen worden aan-
geboden maar juist ook om de overall begeleiding en coaching.

Een paar voorbeelden die kunnen bijdragen aan structuur:

- Hanna werkt op een middelbare school die het reguliere rooster hanteert voor alle online lessen. Elke docent heeft op het moment dat het normaal ook ingeroosterd staat contact met de klas.
- Mieke is mentor van een brugklas en start elke dag om 8.30 uur (desnoods maar een kwartier) met een dagstart voor de hele klas in Teams. Ze checkt hoe het met iedereen gaat en neemt met de klas door wat er deze dag staat te gebeuren. De leerlingen gaan daarna aan de slag met eigen opdrachten of volgen de ingeplande (video)lessen van andere docenten. Mieke heeft samen met haar klas een dagrooster opgesteld dat iedereen volgt. In dit dagrooster is ook tijd voor beweging en ontspanning opgenomen.
- Peter is mentor van een eindexamenklas. Hij heeft de klas opge-
deeld in groepen van vier leerlingen waarmee hij om de dag een
videomoment heeft ingepland. Zijn leerlingen zijn (al) zelfstandiger
dan de leerlingen van Mieke maar hebben wel behoefte aan con-
tact en coaching. De kleine groepen helpen elkaar ook tussentijds
en via de ingeplande momenten houdt hij het contact met hen.
- Rinus is coördinator van de brugklas van een VMBO. Hij heeft ge-
merkt dat niet alleen het contact met leerlingen maar vooral ook
met ouders belangrijk is in deze tijd van quarantaine. Hij heeft ou-
ders het volgende bericht gestuurd:

- Elke dag starten we om 8.30 uur met een dagstart in Teams. Kinderen loggen in, we maken gezamenlijk een start.
- Tweewekelijks ontvangt u als ouder op vrijdag van ons via de mail nog steeds de nieuwsbrief die u gewend bent.
- Dagelijks zijn er online lessen door vakinhoudelijke docenten. Elke vrijdag stuur ik de leerlingen en u een rooster met de online videolessen voor de volgende week.
- Is uw kind ziek en/of niet in staat om aan school te werken, wilt u dit dan via een mail doorgeven aan de mentor van de klas?

Vraag 5. Hoe pakken we het slim aan?

Tot slot: de hoeveelheid werk die op scholen afkomt is enorm. Als we om ons heen kijken, dan zien we maar één grote valkuil. Dat is dat scholen en docenten de neiging hebben om het allemaal zelf te willen bedenken en uitvoeren. Misschien is dit tegelijkertijd de grootste winst die deze situatie kan brengen: de stap om het veel meer samen te doen. Samen met collega's, samen met andere scholen en bedrijven, samen met leerlingen en samen met ouders.

De gymdocenten van een aantal basisscholen in Leiden hebben de handen ineen geslagen. Zij maken online bewegingsonderwijs dat ze delen met alle scholen waarvoor zij werken.

Ter inspiratie een paar voorbeelden hoe je het jezelf als school of docent makkelijker (en leuker!) kunt maken:

- Sla met vakdocenten van andere scholen in de regio of het land de handen ineen. Zorg dat elke docent een aantal videolessen opneemt die iedereen kan gebruiken.
- Vraag oudere leerlingen om videolessen te maken voor jongere leerlingen. Ook voor de oudere leerlingen een waardevolle les. Van zelf uitleggen leren we immers meer dan van uitleg krijgen (Bales).

**Benut je omgeving.
Zet ouders, bedrijven
en/of leerlingen in,
werk samen met
andere scholen en
benut alle uitleg en
expertise die online
te vinden is.**

- Ook ouders zijn thuis en beschikken over heel veel kennis en ervaring. Is de techniek een probleem of hebben docenten weinig ervaring met het werken met online platforms zoals Teams en Zoom? Vraag ouders bijvoorbeeld om online demo's te geven.
- Zet leerlingen in. Bijvoorbeeld om voor elke dag of week een online challenge te maken via een van de social media platforms die zij gebruiken. Denk aan muziek-, bewegings-, foto- of tekenchallenges waaraan een hele jaargang of school kan deelnemen.
- Benut de 'record'-functie in Zoom of Teams zodat je lessen direct kunt opnemen en je uitleg kunt hergebruiken. Zorg dat leerlingen hun video op dat moment uitzetten of regel toestemming via de ouders (AVG).

2

Inspiratie voor een interactieve online les.

En dan natuurlijk de meest gestelde vraag: hoe maak je je online lessen boeiend? Hoe houd je een klas in een online leeromgeving letterlijk bij de les? In dit laatste hoofdstuk van dit HOEBOOK staan we stil bij 'de les'. We geven tips voor de voorbereiding en werkvormen waarmee je groepen actief en betrokken houdt.

LESVOORBEREIDING

Stap 1. Voorbereiding door de docent.

- Maak een lesprogramma van bij voorkeur 30 tot 90 minuten. Zorg voor voldoende afwisseling in activiteiten. Zie verder in dit hoofdstuk voor suggesties.
- Zet alle media die je tijdens de les wilt inzetten (video's, presentaties of documenten) vooraf op je bureaublad open zodat je via 'share screen' snel kunt overschakelen.
- Overweeg om uitleg vooraf op te nemen. In Zoom of Teams kan dat eenvoudig met de 'record'-functie. Geef een les, zet 'record' aan zodat je de les kunt hergebruiken.
- Overweeg de les in kleinere groepen te geven.
- Maak een lijstje met namen van de leerlingen en leg dit naast je neer, zo kun je bij de start checken of iedereen 'aanwezig' is en zie je niemand over het hoofd als je een 'rondje' maakt.

- 1. VOORBEREIDEN
- 2. SPELREGELS
- 3. VOORZITTEN

Stap 2. Voorbereiding door de leerlingen.

Geef je leerlingen de volgende instructie vooraf mee:

- Ga in een afgesloten ruimte zitten en gebruik bij voorkeur koptelefoon voor een beter geluid.
- Houd rekening met 10 minuten opstarttijd, ga dus 10 minuten voor tijd klaar zitten om in te loggen.

Een goede voorbereiding is het halve werk.

- Open de reguliere groepsapp op je telefoon zodat je bij technische problemen de docent kunt laten weten dat er iets is.
- Leg pen en papier klaar voor tussentijdse opdrachten.

Stap 3. Neem bij de start de spelregels door.

Welke spelregels spreek je vooraf af? Hieronder de gouden regels die wij bij 2KNOWHOW bij elk online overleg of training herhalen:

1. Iedereen maakt tijdens de les aantekeningen (evt. in de vorm van een mindmap). Deze upload je na de les in de app of het platform.
2. Iedereen dempt zijn microfoon (behalve de docent). Als je de beurt krijgt zet je je microfoon aan.
3. Iedereen heeft zijn beeld aan, tenzij de docent (vanwege het opnemen van de uitleg of een opdracht) vraagt het beeld uit te zetten.
4. Als je de beurt wilt hebben of iets wil vragen, geef je dat aan via de chatfunctie of via de reguliere groepsapp.
5. Als iemand een technisch probleem heeft bijvoorbeeld met inloggen dan stuurt hij de docent een Whatapp-bericht. Stuur een kort berichtje terug, zodat de leerling zich gehoord voelt en kijk wat nodig is om hem weer te laten deelnemen.
6. Als er een technisch probleem ontstaat, ben jij als gespreksleider degene die opnieuw opstart en iedereen uitnodigt (om te voorkomen dat iedereen dat tegelijk gaat doen).

WERKVORMEN VOOR ONLINE LESGEVEN

‘Vorm bepaalt gedrag’, dat is de boodschap die we als trainers en schrijvers van twee Groot Werkvormenboeken dagelijks verkondigen. Ook online kun je zorgen voor afwisseling, waardoor je niet alleen de aandacht beter vasthoudt maar ook het leerrendement vergroot. Hieronder geven we tien werkvormen die je online kunt inzetten

voor activerend onderwijs. Na de werkvormen laten we je zien hoe je werkvormen verwerkt in een online lesopbouw.

1. **Luisteropdracht.** Geef voordat je start met uitleggen de opdracht om tijdens je verhaal woorden mee te schrijven zodat je het daarna in eigen woorden kan samenvatten.
2. **Ping-Pong via woordwolk** (zijn diverse websites gratis te gebruiken). Haal voorkennis naar boven (tijdens de les of voorafgaand aan de les) met een Woordwolk. Vraag leerlingen wat zij al weten van het onderwerp. Laat hen om de beurt een woord noemen. Degene die een woord genoemd heeft geeft de volgende de beurt. Open de woordwolk (met de functie scherm delen in Teams of Zoom) en schrijf de woorden ter plekke mee. Gebruik de woorden daarna bij je uitleg.
3. **Samenvattende tweet.** Geef na je uitleg de opdracht om elkaar in duo's (die je vooraf ingedeeld hebt) te bellen en samen een tweet (max 160 tekens) te bedenken waarmee ze de kern van de les samenvatten. Kondig deze opdracht bij voorkeur al vóór je uitleg aan zodat je de aandacht richt.
4. **Rode, gele of groene kaart.** Vraag alle leerlingen om thuis een rode, gele en groene kaart te maken. Geef stellingen of stel vragen en vraag de gele kaart omhoog te houden als iemand nog een informatieve vraag heeft, de rode als hij het er niet mee eens is en de groene als hij instemt. Gebruik de kaarten ook om bijvoorbeeld een situatie te schetsen en te vragen: werkt dit wel of werkt dit denk je niet? Is dit waar of niet waar? Is dit goed of fout?
5. **Reflectiecarroussel.** Als je huiswerk wil bespreken. Stel leerlingen hebben een nieuwsbericht geschreven. Je wilt het nieuwsbericht bespreken aan de hand van vier criteria die gelden voor een goed bericht (bijv. is actueel, foutloos geschreven, belangrijkste boodschap aan het begin etc.). Deel vooraf de klas op in groepjes van 5 (noteer de groepjes op een powerpoint die je kunt delen en zet

achter de namen de mailadressen van alle leerlingen). Vraag iedereen zijn eigen nieuwsbericht te mailen aan de volgende in zijn groepje. Dan start ronde 1. In de eerste ronde geef je het eerste criterium mee. Iedereen leest het artikel van zijn voorganger en kijkt of het 'actueel' genoeg is. Laat een cijfer en tip geven. Vraag het beoordeelde bericht daarna door te mailen naar de volgende in het groepje. Geef het tweede criterium en vraag het nieuwe bericht te beoordelen op de vraag of het foutloos is geschreven. Laat hiervoor weer een cijfer en een tip geven en het opnieuw doorsturen. Vraag elk groepje het beste nieuwsbericht uit het groepje te kiezen en bespreek deze met de hele klas. Doe de carrousel live, zorg dat je alle leerlingen kunt zien en wees helder over de tijd en opdracht die voor elke ronde geldt.

6. **Woord- of wiskundebingo.** Voor het automatiseren van tafels of (vreemde) woorden. Maak een lijst met getallen of woorden. Vraag elke leerling om zelf een bingokaart te tekenen met 16 vakjes (4x4). Vraag iedereen vervolgens om uit jouw lijst met woorden (toon deze met scherm delen) 16 woorden of getallen te kiezen en in de eigen bingokaart te schrijven. Laat iedereen even zijn kaart tonen en start dan de bingo. Geef een som (bijv. een tafelsom of wiskundige berekening), laat deze uitrekenen en vraag de leerlingen als zij dit antwoord op hun bingokaart hebben staan, het getal weg te kruisen. Met moeilijke Nederlandse woorden als volgt: geef de omschrijving van een woord, als de leerling het woord heeft staan, kruist hij het weg. Met vreemde talen: Geef het Nederlandse woord, vraag het Franse, Engelse, Duitse, Griekse of Latijnse woord te herkennen. Degene die als eerste vier op een rij heeft wint en mag een nummer op Spotify uitkiezen dat we met de klas luisteren (of een andere leuke prijs).
7. **Geheime vraag.** Kondig voordat je start met je uitleg aan dat je na je verhaal een geheime vraag gaat stellen. Challenge de klas door een weddenschap aan te gaan. Zeg bijvoorbeeld dat als 20 leerlingen de vraag goed hebben, jij een rondleiding door je huis geeft of

een dansje doet op een door hen gekozen nummer (of iets anders). Stel na je verhaal de geheime vraag en vraag leerlingen om je in een persoonlijk bericht (mail of app) te antwoorden. Als de klas de challenge wint, voer jij je opdracht uit. (Natuurlijk kun je er ook een tegenprestatie door hen aan verbinden.)

8. **Reconstructie of sorteren.** Een werkvorm die in de geschiedenisles hierna is uitgewerkt. Maak in powerpoint een tabel aan en zet in elke cel een woord. Vraag de leerlingen om tijdens je verhaal de woorden in de juiste volgorde te zetten. Een alternatief: zet in de tabel woorden die wél bij je verhaal horen en woorden die er niks mee te maken hebben. Vraag de woorden te selecteren die bij het verhaal horen en woorden die er niet bij horen.
9. **Aanvulzin.** Zowel voor inhoudelijke als meer sociaal-emotionele onderwerpen kun je de aanvulzin gebruiken. Geef het begin van een zin en vraag iedereen om deze zin af te maken. Bijvoorbeeld: Wat goed gaat is... wat lastig is... Heb je minder tijd? Vraag het dan in 1 woord te doen. Bijvoorbeeld: Hoe is deze situatie voor jou?
10. **Barometer (cijfer van 0-10).** Ook voor allerlei soorten onderwerpen in te zetten. Vraag iets met een cijfer van 0-10 aan te duiden. Bijvoorbeeld: Hoeveel weet je al van dit onderwerp? Of: Als we nu een toets zouden afnemen welk cijfer zou je dan halen? Of: Als je jezelf een cijfer zou geven voor hoe je nu met school bezig bent, welk cijfer geef je jezelf dan?

En om je te laten zien hoe je van bovenstaande werkvormen een les maakt, geven we je tot slot in dit HOEBOOK drie voorbeeldlessen.

VOORBEELDLES 1.

Een online mentorles in quarantainetijd

Stel je hebt een uur, wilt weten hoe het met iedereen gaat en bespreekbaar maken hoe leerlingen hun dagen gedurende de quarantaine invullen. Dat zou je als volgt kunnen aanpakken.

- **Voorbereiding.** Maak vooraf een programma en verdeel de klas in duo's. Noteer het programma en de duo's in notities of een powerpoint zodat je het tijdens de les laat zien. Leg voor jezelf een lijst neer van de klas. Vraag alle leerlingen hun telefoon en pen en papier klaar te leggen.
- **Start.** Laat de hele klas tegelijkertijd inloggen. Check of iedereen aanwezig is en laat leerlingen elkaar eventueel bellen als je nog leerlingen mist. Heet iedereen welkom en vraag beeld aan te zetten en het geluid uit. Licht kort het programma van de dag toe.
- **Reactieronde.** Formuleer een concrete vraag. Hoe ervaar je de situatie (in 1 woord)? Of wat gaat goed en wat is lastig? Geef 1 minuut bedenktijd om een antwoord te bedenken op de vraag. Noem daarna een voor een de namen op om de antwoorden te horen.
- **Belduo's.** De vraag is hoe het in deze nieuwe situatie thuis lukt om leren, bewegen en ontspannen te combineren. Toon het overzicht van de duo's en geef de opdracht om elkaar te bellen (nummer 1 belt nummer 2 van het duo). De opdracht is om elkaar te bevragen op hoe je je dag inricht en tips te delen. Iedereen koppelt daarna een tip van zijn duopartner terug aan de ander. Laat de video's staan, het geluid uit, zodat je iedereen kunt zien tijdens het bellen. Geef duidelijk aan hoeveel tijd hiervoor is. Maak daarna een rondje en laat iedereen een tip noemen die hij uit het verhaal van de ander heeft gehaald.
- **Voorwerp.** Heb je meer tijd? Geef iedereen dan een kwartier de tijd om in huis op zoek te gaan naar een voorwerp dat kan helpen herinneren aan het voornemen. Rond hierna af.

VOORBEELDLES 2.

Een wiskundeles met uitleg en oefening.

Stel je wilt je wiskundeles online geven. Overweeg dan om de uitleg vooraf te laten bekijken en de online les te gebruiken om te oefenen. Kies er eventueel voor om deze les niet voor 30 leerlingen tegelijk te geven, maar bijvoorbeeld per groep van 8, 10 of 12 leerlingen.

- **Eigen voorbereiding vooraf.** Neem je uitleg op video op of zoek een filmpje op internet waarin het onderwerp wordt uitgelegd. Voor wiskunde bijvoorbeeld de uitleg van 'Math with menno' op youtube. Deel de klas op in duo's en geef elk duo een nummer (zet in powerpoint) en bedenk voor elk duo een aantal sommen.
- **Huiswerkopdracht vooraf.** Geef de klas de opdracht om de uitleg vooraf te bekijken en voor de online les pen, papier en evt. rekenmachine erbij te pakken.
- **Start.** Heet iedereen welkom en geef aan dat je deze les vooral wil gebruiken om samen te oefenen.
- **Wedstrijdje in duo's.** Deel via de powerpoint de duo's die je gevormd hebt en daarna de sommen (kan evt ook via app). Geef de opdracht om elkaar te bellen (nummer 1 belt nummer 2 van het duo) en in zo kort mogelijke tijd de drie sommen te maken. Kondig alvast aan dat zij som 1 straks voor de hele klas online uitleggen.
- **Online uitleg door leerlingen zelf.** Vraag de nummers 2 van het duo om de eerste som of berekening uit hun eigen rijtje voor de rest van de groep hardop uit te leggen. De rest van de klas checkt of de berekening klopt. Vraag hen dit aan te geven door duim omhoog of omlaag te houden (variant: staan of zitten, of petje op petje af). Jij vult aan waar nodig.
- **Check overige antwoorden.** Geef daarna de rest van de antwoorden en laat de duo's checken of ze deze goed hebben. Zo niet, spreek dan evt. een extra moment af om vragen te stellen.

- **Huiswerk.** Geef het huiswerk mee waarmee verder kan worden geoefend. Kies er bijvoorbeeld voor om elk duo weer eigen sommen mee te geven die door een ander duo worden nagekeken.

VOORBEELDLES 3.

Een geschiedenisles waarmee je de aandacht vasthoudt.

Stel je wilt een online les geven over de tweede wereldoorlog. Hieronder een aanpak waarmee je makkelijker de aandacht vasthoudt.

- **Vorbereiding.** Maak in powerpoint een tabel en zet in elke cel een woord of plaatje dat voorkomt in het verhaal dat je wilt vertellen. Geef elke cel (waarin een woord of afbeelding staat een letter). Makkelijker is het als zij met elkaar een woord vormen.
- **Reconstructieopdracht.** Vertel dat je straks gaat vertellen over WOII. Toon met scherm delen de tabel die je in powerpoint hebt gemaakt (zie voorbeeld). Geef aan dat de opdracht is om de woorden of afbeeldingen in chronologische volgorde te zetten.
- **Individueel appen.** Laat het antwoord in een persoonlijk bericht aan jou appen. Maak hiervan eventueel een wedstrijdje namelijk dat iedereen het binnen twee minuten geappt moet hebben. De winnaar mag een nummer van Spotify uitkiezen dat je met de klas ter afronding luistert.
- **Evalueren en huiswerk.** Rond af met een korte evaluatie, bijvoorbeeld met de werkvorm Barometer. Vraag iedereen om een cijfer te

A De Russen en Duitsers beloven elkaar niet aan te zullen vallen (Molotov-Ribbentroppact).	B In totaal worden zo'n 29.000 Joodse woningen ontruimd (M-Aktion).	C De Russen bevrijden Auschwitz. Otto Frank is een van de overlevenden.	D Japan valt de Amerikaanse basis Pearl Harbor aan en trekken zo Amerika de oorlog in.
E Joden zijn zich verplicht te laten registreren.	F Hitler schrijft 'Mein Kampf'.	G De Duitsers vallen Nederland binnen.	H Het verdrag van Versailles wordt ondertekend.
I Het wordt bekend dat er vreselijke dingen gebeuren met de joden die op transport gaan.	J Door de hongerwinter proberen veel mensen op het platteland eten te krijgen.	K Hitler kondigt in de Reichstag de oorlog aan.	L De Amerikanen gooien atoombomben op Hiroshima en Nagasaki.
M Duitsland valt Polen binnen. Duitsland en Engeland verklaren de oorlog aan Duitsland.	N Europa is officieel bevrijd van de Duitse bezetters.	O Koningin Wilhemina houdt vanuit Londen via de radio een toespraak.	P Duitsland en Japan gaan een militair pact aan.

geven voor deze les en vraag nadat je het van iedereen hebt gehoord een paar leerlingen om een toelichting. Bespreek tot slot het huiswerk en sluit af.

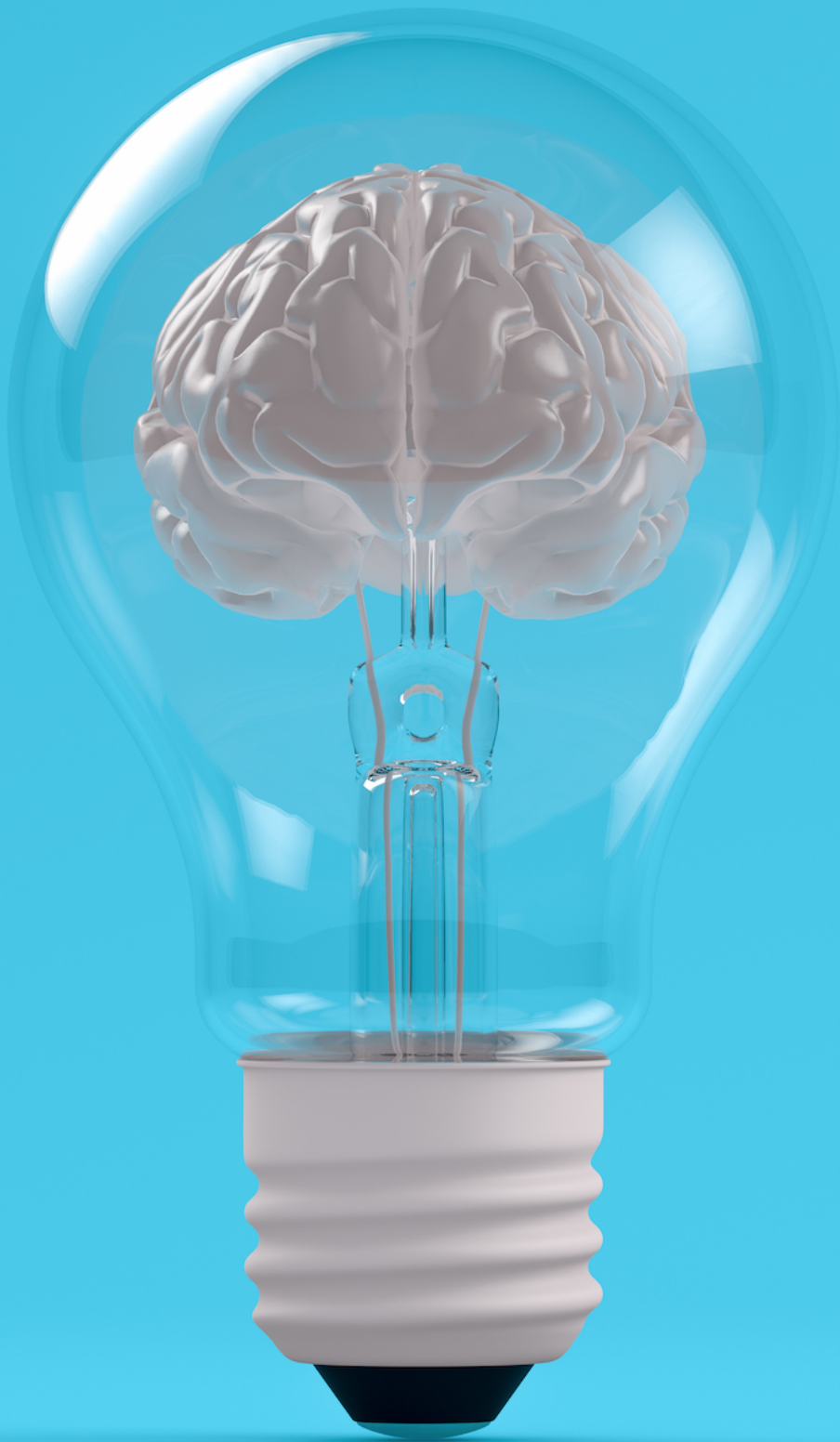
TOT SLOT

Naast de werkvormen en lesopbouw die je hiervoor hebt gezien zijn er nog heel veel andere mogelijkheden om je lessen leuker en effectiever te maken. Wil je online werkvormen zelf een keer zien of ervaren of heb je behoefte aan wat hulp bij het vertalen van je normale lessen naar een online lesopzet? Op de laatste pagina's lees je wat we kunnen aanbieden.

Komende weken nemen we een aantal werkvormen op zodat we deze via social media en onze nieuwsbrief kunnen delen. Wil je daarvan op de hoogte gehouden worden? Mail dan info@2know-how.nl of volg ons via LinkedIn, Facebook of Instragram.

3

OVER 2KNOWHOW

Hulp bij online lesgeven?

Wij zijn 2KNOWHOW. Experts op het gebied van leren en veranderen en bekend van onze praktische aanpak. Mocht je naast de tips in dit HOEBOOK op zoek zijn naar meer praktische ondersteuning voor het vormgeven van online lessen of het coachen van je docententeam? Hieronder vier opties:

Optie 1: Hulplijn lesontwerp.

Docenten kunnen bellen voor online advies bij het vormgeven van online lessen. We denken mee en reiken werkvormen aan.

Optie 2: Inspiratieworkshop voor docententeam.

Zelf ervaren en inspiratie opdoen? Online geven we korte inspiratieworkshops en geven we een rondleiding door Zoom of Teams. Natuurlijk doen we een aantal werkvormen voor die de docenten kunnen inzetten in hun eigen lessen.

Optie 3: Teamsessie voor docententeam.

Inmiddels hebben we drie online teamsessies die gericht zijn op het delen van kennis en ervaring en aandacht geven aan het leren omgaan met de nieuwe situatie. Wil je een online sessie met je team, begeleid door een trainer van 2KNOWHOW? We kiezen samen welke sessie het best past of maken een teamsessie op maat.

Over 2KNOWHOW.

Vanuit een leerpsychologische bril kijken we naar leren en verandering. We weten hoe mensen leren en hoe je mensen in beweging brengt. Hoe je eigenaarschap kunt creëren en hoe je patronen kunt doorbreken. Onze aanpak is waarderend en praktisch. We brengen mensen in contact en in beweging. En zorgen dat de energie gaat stromen. Omdat we geloven dat mensen het best zelf en samen kunnen bouwen aan hun organisaties.

Persoonlijke ontwikkeling. Onze coaches zijn gespecialiseerd in vraagstukken op het gebied van persoonlijk leiderschap, loopbaanontwikkeling en burn-out. We gaan aan de slag met de mentale, emotionele en fysieke kant en zorgen dat je de stappen zet die je vaak onbewust al lang weet.

Talentontwikkeling. We hebben programma's voor trainees en voor ervaren professionals. Programma's die het persoonlijk leiderschap versterken en de drijfveren van mensen verbinden met de ambities van de organisatie.

Teamontwikkeling. We bouwen sterke teams en leren mensen hoe je nog makkelijker, beter of plezieriger kunt samenwerken. We coachen teams en leiders om in de dagelijkse praktijk de opgave centraal te houden en het beste in elkaar naar boven te halen.

Leiderschapsontwikkeling. Vakkundige en inspirerende leiders. Iedereen vanuit zijn eigen talenten en stijl. We versterken het leiderschap door in en rond het werk te coachen en te oefenen en versterken de samenwerking tussen leiders, want als leidinggevend niet alleen leidinggeven aan hun eigen teams maar samen de gehele organisatie gaan leiden, dan gebeuren er heel mooie dingen in de cultuur.

Organisatieontwikkeling. We helpen bij helderheid in de opgave, brengen het juiste gesprek op gang en versterken het vakmanschap en leiderschap op een manier die als vliegwiel werkt voor de cultuur. Niet wij op het podium dus, maar de leiders en professionals zelf, met inspiratie van ons.

Leren en faciliteren. We inspireren docenten om interactief les te geven waardoor het rendement en plezier in hun lessen vergroot. We leren professionals en leiders om gesprekken, bijeenkomsten en veranderprocessen zelf te kunnen begeleiden.

